

Oude en nieuwe benamingen (1594-1815)

Laatst bijgewerkt op 23 oktober 2023

Tijdens het transcriberen komen we regelmatig toponiemen, oftewel plaatsnamen, en andere locaties tegen. Deze woorden wijken vaak af van de hedendaagse spellingswijze. Daarom hebben we de afspraak om de moderne spelling van de plek tussen vierkante haakjes achter de transcriptie van de locatie te noteren. Dit doen we zodat een plaatsnaam gemakkelijker te vinden is, wanneer iemand erop zoekt. Als er 'Winschooten' staat dan zul je al snel door hebben dat dit [Winschoten] betreft, maar 'Peters buiren' slaat op [Pieterburen]. Ook gasthuizen komen we in verschillende benamingen tegen. Deze lijst biedt uitkomst! Deze lijst is samengesteld door Naomi Ellens, redactielid van Maak Geschiedenis *Open het Stadsbestuur*.

Inhoud

- [Bruggen](#)
- [Buurten](#)
- [Dwingers](#)
- [Gangen / stegen](#)
- [Gast-, wees- en armenhuizen](#)
- [Kerken](#)
- [Kloosters](#)
- [Molens](#)
- [Plaatsen / gebieden](#)
- [Pleinen / markten](#)
- [\(Stads\)poorten](#)
- [Straten](#)
- [Torens](#)
- [Veenborgen](#)
- [Wateren](#)

Bruggen

Oude benaming(en)	Moderne benaming
	Abrug (ook wel: A-brug / Brug over de A of (tot in de 19e eeuw) Zuiderhaven. 1599: Apoortenboogbrug; 1854 - 1895: Apoortendraaibrugge)
bonte brugging / Bonte bruggien	Bonte Brug (1612 - midden 18de eeuw; 1629 verbouwd; ook wel 'het Bonte Brugje'; vm. verbinding tussen Hoge en Lage der A, t/o de Turftorenstraat)
boteringe brugge / Botteringe poorte brugge	Boteringebrug (oorspr. Boteringeboog (1703) vervangen 1886; huidige brug dateert uit 1932)
Ebbinge poorte brugge	Ebbingebrug (tussen Oude en Nieuwe Ebbingestraat). Zie ook: Ebbingepoort
Jonckerenen Straaten brugge	Jonkerbrug (vm.)
Kijk in 't jats brugge	Kijk in 't Jatbrug

kraane poorte brugge / Kranepoortenbrugge	Visserbrug (1623; even ten noorden van het verlengde van de Visserstraat. Oudere benamingen (v.a. 1469): <i>Nijebrugge</i> en <i>Kranepoortenbrug</i> .) Zie ook: Kranepoort
Nijebrugge	Visserbrug. Zie ook: Kranepoortenbrug
Steentil poorten brugge	Steentilbrug

Buurten

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Noorder Walhof / Noorderwalhof	Noorderwalhof (vm.; zie Straten)
	Schuitenschuiversschans (vm.)

Dwingers

Oude benaming(en)	Moderne benaming
	Adwinger. Zie ook: Apoortenmolendrift, Apoortenmolen
	Boteringedwinger. Zie ook: Boteringepoortenmolen of Ebbingepoortenmolen
	Drenkelaarsdwinger
	Ebbingedwinger
	Heredwinger. Zie ook: Herepoortenmolen
	Jacobijnerdwinger. Ook wel: Galgendwinger
	Jatsdwinger. Zie ook: Kijk in 't Jatsmolen
	Johannesdwinger
	Kranedwinger. Zie ook: Kranepoortenmolen
	Kruiddwinger. Zie ook: Reithoksmolen
	Marwixdwinger
	Oosterdwinger. Zie ook Ypenmolendrift, Ypenmolen of Oosterpoortenmolen
	Oude Rondeelsdwinger (eerdere dwinger op dezelfde plaats (tot juli 1594), ook wel bekend als <i>Bremer Buik</i> of <i>Bremerdwinger</i>). Zie ook: Driemolendrift
	Poeledwinger
	Reitdiepsdwinger. Zie ook: Spinhuisemolen
	Steentildwinger
	Walburgsdwinger

Gangen / stegen

Oude benaming(en)	Moderne benaming
	Aduardersteeg (tussen Rabenhauptstraat en Barestraat in de Herewegbuurt. Na 1950: Aduarderstraat)
	Battengang (van Steentilstraat tot Kostersgang. Ook wel: <i>Battengegang</i> . Tot 1971 (bouw Politiebureau) liep de Battengang voorbij de Kostersgang nog door tot de vm. Veulsgang. Zie ook: Veulsgang)
	Bentelaarsgang (van Oosterstraat 25 naar Gelkingestraat. Deze gang komt al voor op een vogelvluchtk kaart uit 1643 van de stad Groningen. Er stond toen een poortje bij de ingang. Het was een doodlopende gang. In een later stadium is een smalle doorbraak gemaakt naar de Gelkingestraat)
	Bibliotheekgang (van Zwanestraat 35 tot Poststraat. Vanaf 1864 leidde deze gang naar de Academie-bibliotheek, daarvoor naar de aldaar sinds 1594/95 gevestigde Latijnse school (tot 1861). Toegangspoortje tot de school afgebroken in 1867)
	Blekersgang (vanaf Gedempte Zuiderdiep 144. Voerde in de 17de eeuw naar een aldaar gelegen bleekweide, de Wobbebleek. Vgl. ook de Blekerstraat, de Blekerslaan, een tweede Blekersgang t.p.v. de huidige Nieuwe Sint Jansstraat en een Blekerssteeg als oudere naam voor Achter de Noorderkuipen)
Brede Ganck / Brede ganck	Tuinstraat (van Schuitendiep tot Oostersingel. Naamswijziging nog in de 19de eeuw. Oudere naam: <i>Breedegang / Brede Gang</i>)
	Breukengang (vm. gang aan het Damsterdiep)
	Brouwersgang (vanaf Schuitendiep 72. Zie ook: Vosgang)
	Burengang (vanaf Vismarkt 7. Tot 1883: <i>Vuile gang</i> . Gang nu afgesloten; oorspr. gaf de gang via het Papenpoortje toegang tot de tuin van het Minderbroedersklooster. Zie ook: Vuile gang)
	Bursegang (gang achter Broerstraat 3)
	Carpersgang (vm. gang, als achteruitgang van de herberg 'De Oude Carper', aan het Damsterdiep)
	Dolhuisgang (t.o. Ypenmolendrift nr. 9; 1701 - 1844: gang naar het toenmalige dolhuis (gasthuis voor psychisch gestoorden, onderdeel van het Sint Anthonygasthuis. Zie ook: Gasthuisgang)

Donckers ganck	Donkersgang (van Oosterstraat 29 naar Gelkingestraat. Andere naam: <i>Doorlopende gang</i> . Zie ook: Hoogstraatje)
	Egyptengang (van Visserstraat 11 tot Hoekstraat)
	Eikelbomengang ((zij)gang aan de Nieuwstad, bij nr. 39. ook wel: <i>Ketelaarsgang</i>)
	Engelenpoortje (gang vanaf Poelestraat 12; genoemd naar vroegere herberg 'De Blauwe Engel' op de westelijke hoek van de gang met de Poelestraat; poortje uit eerste helft 17de eeuw)
	Entensgang (vm. gang tussen Oude Kijk in 't Jatstraat en Visserstraat over het latere Harmonie-terrein (geamoveerd plm. 1850) / ten noorden van het huidige Harmonie-terrein. 2018: nieuwe Entensgang vanaf Gelkingestraat 27)
	Gasthuisgang
	Ubbo Emmiusstraat (van Gedempte Zuiderdiep tot Ubbo Emmiusingel; van ca. 1664 tot 1875: <i>Hanebijtersgang</i> ; van 1875-1920 Zuidersingelstraat)
	Hickengang (vm. (zij)gang aan de Nieuwstad)
	Jan Knegtsgang (vm. gang aan het Damsterdiep)
	Kostersgang
	Koude Gat (Gronings: <i>Kôlle gat</i> ; steeg van de Herestraat naar de Vismarkt, geen officiële naam. Ook wel: ' <i>Grote Koude Gat</i> ' (tot in de 17de eeuw). Even ten noorden lag het ' <i>Kleine Koude Gat</i> ', tegenwoordig Tussen Beide Markten.)
	Kreupelgang (vm. (zij)gang aan de Nieuwstad, bij de Kleine Haddingestraat)
	Loppersumergang
	Loutersgang (vm. (zij)gang aan de Nieuwstad)
	Markusgang ((zij)gang aan de Nieuwstad, bij nr. 18)
	Agricolastraat (sinds 1879; vanaf Agricolastraat nr. 38: vm. <i>Raamsteeg</i>)
	Sieboldsgang
	Spekkopers- of Spekhakkersgang (Spekhenkersgang) (vm. (zij)gang aan de Nieuwstad)
	Trouwe Arbeidersgang ((zij)gang aan de Nieuwstad, bij nr. 33)
	Veulsgang (vm. Zie ook: Battengang en Kostersgang)

	Vosgang (voerde naar brouwerij 'De Rode Vos' (1705). Zie ook: Brouwersgang)
	Witlattenstraat (vanaf 20ste eeuw. Rond 1700: Lattensteeg, ca. 1730: Witlattensteeg. Later ook Rodemuursteeg)
Witte Steeg	Kerkstraat ??
	Zwaantjesgang (vm. (zij)gang aan de Nieuwstad; bij nr. 28 oorspr. de toegang. Gang bestaat nog achter bebouwing Synagoge)

Gast-, wees- en armenhuizen

Oude benaming(en)	Moderne benaming
	Aaffien Olthofsgasthuis (zie ook: Vrouw Wilsoorgasthuis)
Aduwerder Gasthuijs / Aduwer Gasthuis	Aduardergasthuis
Anna Varvers Convent	Anna Varvers Convent
Anthoni Gasthuis / Ooster Poorten Gasthuijs	Sint Anthonygasthuis (ook wel: Oosterpoorten Gasthuis)
Armen Huis Sittende Convent (ook <i>Lamme Huiningegasthuis</i> of <i>Lammuuntje</i>)	Armhuiszitten Convent (in de Akerkstraat)
Blauwe kindershuijs	Blauwe Weeshuis - vanaf 1660
Borger weeshuijs / Borger Weeshuis (of Roode Weeshuis)	Burgerweeshuis (gelegen in de Rode Weeshuisstraat. Het Rode- of Burgerweeshuis is in 1599 (na de Reductie) ondergebracht in het vm. St. Agnesklooster van de Zusters Franciscanessen (Olde Convent). Kloosterkerk in 1866 afgebroken. Poortje dateert uit 1627) Zie ook: Rode Weeshuis, Rode Weeshuisstraat
Diaconie kindershuijs	Groene Weeshuis
Geertruits Gasthuijs / Geertruijts Gasthuijs	Geertruidsgasthuis (zie ook: Pepergasthuis)
Geesjen Egberts Gasthuis	Armhuiszitten Convent (1437, 'in de <i>Lamme Huningestraat</i> ten westen' (Akerkstraat); het Riddersgasthuis, het Enens, het Armen Convent (Arme Konvent), het Geesjen Egberts en het Moltemaakers-gasthuis zijn opgegaan in het "Arme huiszitten")
groene en blauwe gecombineerde diakenie-kinderhuis	Groen-Blauw Gecombineerde Diaconie Kinderhuis (zie ook: Groene Weeshuis) - vanaf 1673
	Groene Weeshuis - vanaf 1621
gasthuis der hillighe geeste / Pelsterstraaten Gasthuis / Heilige Geest-gasthuis	Heiligen Geest Gasthuis (zie ook: Pelstergasthuis)

Jacobi en Annen Gasthuis / Jacobi Gast huys	Jacob- en Annagasthuis
Jan Luitjes ofte Baroldi Gasthuis	Jan Luitjensgasthuis (zie ook: Jannes Baroldigasthuis)
	Juffer Tette Alberdagasthuis (zie ook: Tette Alberdagasthuis)
Mepschen Gasthuis / Sint Annen Gasthuis	Mepschengasthuis (1479 - heden, Oude Kijk in 't Jatstraat nr. 4. Zie ook: Sint Annengasthuis)
Ooster Poorten Gasthuijs / Anthoni Gasthuis	Sint Anthonygasthuis (ook wel: Oosterpoorten Gasthuis)
	Ubbenagasthuis (1521-1923; Oude Kijk in 't Jatstraat nr. 53)
peperstraten gasthuis	Geertruidsgasthuis (zie ook: Pepergasthuis)
	Riddersgasthuis (vm.; gesticht in 1594, in 1621 opgegaan in het Armhuuszitten Convent)
Roode Weeshuis	Burgerweeshuis (gelegen in de Rode Weeshuisstraat. Het Rode- of Burgerweeshuis is in 1599 (na de Reductie) ondergebracht in het vm. St. Agnesklooster van de Zusters Franciscanessen (Olde Convent). Kloosterkerk in 1866 afgebroken. Poortje dateert uit 1627) Zie ook: Borger Weeshuis, Rode Weeshuisstraat
	Scheuningsgasthuis (vm.; aan de Prinsenstraat, gesticht in 1625, laatste bewoner verhuisde in 1953 naar het Remonstrants Gasthuis (1890), gesloopt voor uitbreiding Nieuwsblad van het Noorden.
	Sint Jurgensgasthuis (vm.; 1422 - 1599)
Vrou Franssens / Vrouw Fransen of Geertje(n) Schilts Gasthuis	Vrouw Fransensgasthuis (vm.; 1668 - 1939; aan de Battengang. Ook wel: Geertjen Schiltsgasthuis)
Wijtsens Gasthuis	Wytzesgasthuis (zie ook: Schoonbeeksgasthuis)
Zeijltjes gasthuis	Zeylsgasthuis

AfkortingenA.H.S. Convent = *Armen Huis Sittende Convent*H.G. Gasthuis = *Heilige Geest Gasthuis***Kerken**

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Academi kercke / Academiekerk	Broerkerk (15de eeuw - 1895; ook wel <i>Academiekerk</i> genoemd vanaf de 17de eeuw) (In 1895 verrees t.p.v. het gesloopte gebouw de neogotische Sint Martinuskerk (verheven tot kathedraal in 1956), op zijn beurt gesloopt in

	1982. Tegenwoordig staat hier de Universiteitsbibliotheek)
A kerke / A Kerk / Ter Aa-kerk / Dra-kerk / Der Aa-kerk / A-kerk / Ter Aa Kercke	Akerk (1982-2021: Der Aa-kerk)
Broerkerk	Broerkerk. Zie ook: Academiekerk
	Doopsgezinde kerk
Grote Kerk	Martinikerk
	Lutherse Kerk (zie ook: Zwaantjeskerk)
Martini Kerck / Martini kerke	Martinikerk (vroeger Sint-Maartenskerk of Sint-Maartenskathedraal genoemd) Zie ook: Grote Kerk
Noorder Kerk / nieuwe Noorder Kercke	Nieuwe Kerk (zie ook: Noorderkerk)
	Pelstergasthuiskerk
	Pepergasthuiskerk
Walburgi kerk	Sint-Walburgkerk

Kloosters

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Clooster ter Apel	Klooster Ter Apel
	Franciscanerklooster. Zie ook: Domus Sancti Pauli, Minderbroedersklooster, Broerklooster
	Jacobijnerklooster

Molens

Oude benaming(en)	Moderne benaming
	Apoortenmolen (vm., in de Adwinger, ca. 1870 afgebrand. Zie ook: Apoortenmolendrift, Adwinger)
	Boteringepoortenmolen. Zie ook: Boteringedwinger
	Ebbingepoortenmolen. Zie ook: Boteringedwinger
	Herepoortenmolen (afgebroken 1879; ter plaatse nu Remonstrantse kerk. Zie ook: Heredwinger)
	Kijk in 't Jatsmolen (afgebroken 1874-1880). Zie ook: Jatsdwinger
	Kranepoortenmolen (afgebrand ca. 1860). Zie ook: Kranedwinger
	Reithoksmolen (1636-1832 afgebrand). Zie ook: Kruidwinger
	Ypenmolen (Ook wel: Oosterpoortenmolen (afgebroken 1803)). Zie ook: Oosterdwinger, Ypenmolendrift

	3 molens, zie Driemolendrift. Zie ook: Oude Rondeelsdwinger
--	---

Plaatsen / gebieden

Oude benaming(en)	Moderne benaming
't Ameland	Noorderhaven (tot ca. 1922: Hoek van ('t) Ameland; het gedeelte van de Noorderhaven tussen de Vijfde Drift en de Visserstraat)
Aduwerder zijl	Aduarderzijl
Aduwert	Aduard
Appingadam	Appingedam
Baffelt	Baflo
Barklage	Barlage
Beerster Hamrick	Nieuw Beerta
Beerte	Beerta
Bellingwolda / Bellinge-wolde	Bellingwolde
Beneden Pekel A	Pekela (tot 31 december 1989: Oude Pekela)
Bleijham	Blijham
borger Compagnie / Borgerie Compange	Borgercompagnie
Boven Peeckel A.	Boven Pekela (voor ca. 1900: Nieuwe Pekela)
Calckwijck	Kalkwijk
Cleij oldambt / Clei-Oldambt / Cleij Oldampste	Klei-Oldambt
Cloosterbuiren	Kloosterburen
Cropswolda	Kropswolde
de Buldt	De Bult
den Hage / s gravenhage	Den Haag
Embden	Emden
Enckhuisen	Enkhuisen
Esinge	Ezinge
Finserwolda / Finserwolde / Finserwolt	Finsterwolde
Garwert	Garnwerd
Gooregt / Goregt / Goreght	Gorecht
Haaren	Haren
Hillegerlee	Heiligerlee

Hogezand / Hooge sandt	Hoogezand
Jauwerswijk / Jouwerswijk	Jagerswijk
kleine Meer	Kleinemeer
Lang-akker Schans / lange Acker Schans / Lange-Acker-Schans	Bad Nieuweschans (zie ook: Nieuweschans (tot maart 2009), daarvoor Langeakkerschans)
Martenshoeck	Martenshoek
Middewolda	Midwolda
Midwoldmer Hamrik / Midwolder Hamrick	Nieuwolda (zie ook: Midwolderhamrik)
Nieuwe Pekel A	Nieuwe Pekela
Nieuwe Schans	Bad Nieuweschans (tot maart 2009: Nieuweschans; zie ook: Langeakkerschans)
Noortbroek	Noordbroek
Northorn	Noordhorn
Oldamte / Oldampte	Oldambt
Onstwedda	Onstwedde
Oost vrieslandt	Oost-Friesland
Oost-Indien	Oost-Indië
Oostwolda	Oostwold
Oude Pekel A	Oude Pekela
Pekel A / Peeckel A. / Peekel A	Pekela
Peters buiren	Pieterburen
Roode Haan / Roode haan	Roodehaan. Zie ook: Oude Roodehaan of Oude Rode Haan
Ruige Sandt / Ruige Zant	Ruigezand
s gravenhage / s Hage	Den Haag
Sapmeer	Sappemeer
Scheemder Hamrick	Nieuw Scheemda
Selwerdt / Selwert	Selwerd
Sloghteren	Slochteren
Suidwolde	Zuidwolde
Suijdtbroeck	Zuidbroek
't Zand	't Zandt
Ten Bour	Ten Boer
Ter Munten	Termunten
Termunter Zijl	Termunterzijl

ter Scheldinge	Terschelling
Tjukwert	Tuikwerd
Tjum	Tijum
Vlaghtwedde	Vlagtwedde
Warfhuijsen / Warffhuisen	Warfhuizen
Wedda	Wedde
westerbroeck	Westerbroek
Westerwijtwert	Westerwijtwerd
Westerwolda / Westerwolding(er)land / Westerwoldinge lan(d)t	Westerwolde
Wijrum	Wierum
Wildervanck	Wildervank
Winschooten / Winschoot	Winschoten
Winschooter Zijl	Winschoterzijl
Wolfsbergen	Wolfsbarge
Worcum	Workum
Zuijdbroeck / Zuijtbroeck / Zuidtbroeck	Zuidbroek
Suidtlaerder Veenen	Zuidlaarderveen
Zuijdwolde	Zuidwolde

Pleinen / markten

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Boeren Beeste merckt / Beplante Ossemarkt	Guyotplein
Bottermarckt	Grote Markt (vm. Botermarkt, tussen de Gelkinge- en Heerestraat; zie ook: Brede Merct)
Brede Merct / Breede Merckt	Grote Markt (tot 1822: Brede Markt; zie ook: Grootte merckt, Korenriepe, Slagtersriepe en Botermarkt)
	Emmaplein
Glènne Riepe	Vismarkt (noordzijde; de zeer oude aanduiding 'Glende' of 'Glènne Riepe' (soms: 'Glinne Riepe' of 'Glinde Riepe'; heet, warm of gloeiend (glèn), trottoir (riepe)), de (Groningse) bijnaam van de noordkant (de warme, zonnige kant) van de Vismarkt, wordt nog steeds gebruikt. Ook wel: <i>Kremerriepe</i>)

	(In het verleden werd ook de noordzijde van de Grote Markt 'Glènne Riepe' genoemd) Zie ook: Grote Markt
Groote merck	Grote Markt (tot 1822: <i>Brede Markt</i> ; zie ook: Brede Merct, Korenriepe, Slagtersriepe, Botermarkt, Glènne Riepe en Guldenriepe)
Guldenriepe	Tussen Beide Markten (ongeveer overeenkomstig) Vroeger ook wel: <i>Kleine Koude Gat</i> . Zie ook: Koude Gat
	Hereplein
Korenriepe	Grote Markt (de oostzijde; zie ook: Brede Merct)
Kremersriepe	Vismarkt (noordzijde; de Kremersriepe (vanaf 1376)). Zie ook: Glènne Riepe en Grote Markt
Ossemerkt / Osmerkt / Osse merck	Ossenmarkt
	Rademarkt
Slachtersriepe	Vismarkt (zuidkant). Zie ook: Vismarkt en Koude Gat)
Slagtersriepe / Slagtersrijpe / slagter rijpe / Slagterrijp(e)	Grote Markt (de zuidzijde tussen Ooster- en Gelkingestraat; zie ook: Brede Merct)
Vismerck / Vischmarck	Vismarkt (van Guldenstraat tot Akerkhof. Oudere naam: Langestraat (tot in de 15de eeuw). De naam 'Vismarkt' voor het eerst in 1405) Zie ook: Kremersriepe, Glènne Riepe en Slachtersriepe

(Stads)poorten

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Ter Aa poorte / A-poort / Aapoort / A. Poorte	Apoort (in de Astraat voorheen twee poorten: de <i>Binnen Apoort</i> bij de Westerhavenstraat (1517-1828) en de <i>Buiten Apoort</i> (1553-1620), resp. 1623-1859 bij de Westersingel. 13de eeuw - 1517: een nog oudere Apoort (aan het einde van de Brugstraat). Zie ook: Astraat)
Botteringe poort(e)	Boteringepoort
Ebbinge Poorte	Ebbingepoort (13de eeuw - 1338: de <i>oude Ebbingepoort</i> aan het einde van de Oude Ebbingestraat, bij de Ebbingbrug. Poort later herbouwd (te zien op de kaart van Braun en Hogenberg (1575)) (<i>Nieuwe Ebbingepoort</i> (1608/29 - 1878; gelegen tussen de Boteringedwinger (zuidwestzijde) en de Ebbingedwinger (noordoostzijde); op de plek van de huidige percelen Nieuwe Ebbingestraat 102 en 109)
Heere poort / Heer Poorte / Heere poorte	Herepoort

kleine Poort / kleine Poortien / 't kleine poortje / kleine Poortie	Klein Poortje
Craane Poorte / crane poort / Kraane poorte	Kranepoort (1469; ook wel: ' <i>Nijebruggepoort</i> ' of (in de 17de eeuw) ' <i>Fisscherpoorte</i> '. Aan het einde van de Visserstraat, bij de brug over de A)
Ooster Poorte	Oosterpoort
	Papenpoortje
	Poelepoort
Steentil Poort	Steentilpoort (1620 - 1876: de nieuwe Steentilpoort, met poortershuisje (portiershuisje), verwoest in 1945)

Straten

Oude benaming(en)	Moderne benaming
	Akerkhof (Achter Akerkhof, zuidzijde Akerkhof; zie ook: Langestraat)
achter de Muire	Achter de Muur (straat van Poelestraat tot Gedempte Kattendiep; tot 1874: alle straten achter de oorspronkelijk middeleeuwse stadsmuren. Zie ook: <i>Vishoek: Hoekstraat, Muurstraat, Hardewikerstraat, Hofstraat, Singelstraat, Schoolstraat; Burchtstraat</i>)
	Achter de Noorderkuipen (van Turfsingel tot Walstraat. Oudere namen: <i>Blekersteeg</i> en <i>Martini- of Looyersperk</i> . Vgl. ook: Zuiderkuipen)
	Achterom (vanaf Nieuweweg 38; 17de eeuw: <i>Achteromhoek</i>)
	Akerkhof (1403; oudere naam: Langestraat of Aryp (1385, tot in de 15de eeuw). Zie ook: Achter Akerkhof, De Dobbe of Monnikendobbe, Langestraat)
	Apoortenmolendrift (van Pottebakkersrijge tot Westerhavenstraat)
	Astraat (van Abrug tot Westersingel)
	Aweg (gedeelte van Buiten Apoort tot Blekerstraat. 1882 -1920: Nieuwe Astraat, na 1920: Aweg)
	Barakken (het pleintje v/a Prinsenstraat 9. Ook wel: <i>Achter de Barakken</i>)
Biscops straettien	Kreupelstraat (Bisschopsstraat - van na 1400)
Botteringe straat / Botteringe Straette / bottringe strate	Boteringestraat
Broer straate / Broer Straette	Broerstraat (niet-officiële naam: Academieplein. Aangelegd 1560; genoemd naar het vroegere

	franciscaner- of minderbroedersklooster (1245-1594), gelegen ten zuiden van de straat. Zie ook: Broerenkerkplein)
brugge straette	Brugstraat (van Akerkhof tot Abrug. Straatnaam voor het eerst genoemd in 1388. Tot in de 15de eeuw ook Langestraat)
	Bruine Ruitenstraat (van Herestraat tot Pelsterstraat)
	Burchtstraat (vanaf Gelkingestraat doodlopend (de straat liep tot 1970 (uitbreiding C&A) door naar de Herestraat) en van Gelkingestraat tot Oosterstraat. Tot 1874: <i>Achter de Muur</i>)
	Butjesstraat (van Oude Ebingestraat tot Oude Boteringestraat)
Caroli wech	Carolieweg (van Herestraat tot Oosterstraat. 'kerelsweg' (1374), in de 19de eeuw ook wel <i>Karelsweg</i>)
	Coehoorsingel (van Herestraat tot Stationsstraat. Tot 1929: <i>Zuiderbinnensingel</i>)
Cromme Elleboog / Cromelleboogh / Cromme Elbooge	(Grote) Kromme Elleboog (vóór 1739 bekend als de ' <i>Kromme Jat</i> ')
	Damsterdiep (rond 1425 gegraven; 1574 - 1884: in verbinding met het Schuitendiep via een verlaat (eerder was er een overtoom). Het <i>Buiten-Damsterdiep</i> (vanaf de Damsterkade) is in 1947 gedempt; het <i>Binnen-Damsterdiep</i> in 1953. Het Binnen-Damsterdiep (destijds aangeduid als <i>Nieuwe Steentilstraat</i>) werd t.h.v. de Steentilkade afgesloten door de (nieuwe) Steentilpoort (1620-1876))
	Driften
	Akerkhof (<i>De Dobbe of Monnikendobbe</i> , westzijde Akerkhof; zie ook: Langestraat)
de Lane	De Laan
	Driemolendrift (van Gedempte Zuiderdiep tot Coehoorsingel. In de 17de eeuw voerde deze drift naar de drie vm. molens in de Oude Rondeelsdwinger (eerdere rondeel: De Bremer Buik uit ca. 1555). Ook wel: <i>Molenweg</i> (16de eeuw) en <i>Derde molendrift</i>)
dwars straettien / Dwars Straetien	Dwarsstraat (van Lage der A tot Sledemenerstraat. Ook wel: <i>Kleine Sledemenerstraat</i> (17de eeuw). Zie ook: Sledemenerstraat)
Ebbingestrate	Ebbingestraat

	Eerste Drift (Spilsluizen) (van Hardewikerstraat naar Spilsluizen)
	Eerste Drift (Zuiderdiep) (van Gedempte Zuiderdiep tot Prinsenstraat)
fiolen straet	Violenstraat
Folkerdingestraat	Folkingestraat (zie ook: Jodenstraatje; Volteren- of Folteringestraat (18de eeuw))
	Folkingedwarsstraat (van Folkingestraat tot Schoolholm. In 1451 bekend als <i>Wortstraat</i> ; tot 1885 nog als <i>Het Woerdje</i>)
Gaddingestraat	Pelsterstraat (tot in de 16de eeuw: <i>Gaddingestraat</i>)
	Ganzevoortsingel
	Gasthuisstraatje
	Gedempte Kattendiep
	Gedempte Zuiderdiep
Geestelijke magen strate	Rode Weeshuisstraat (tussen de Oude Ebbingestraat en de Oude Boteringestraat; voor het eerst genoemd in 1365, toen als <i>Hardewikerstraat</i> of <i>Geestelijke Maagdenstraat</i> . Later (1386) ook als <i>Begijnenweg</i> of (1443) <i>Susterenstraat</i> ; tot 1903: <i>Hardewikerstraat</i>) Zie ook: Hardewikerstraat
Geltige Straat / Geltige straete	Gelkingestraat
	Geulstraat (tot ca. 1955: <i>Coehoornstraat</i> , als verbindingsstraat tussen Rabenhauptstraat en Barestraat; straat is doorgetrokken naar de Vechtstraat onder de naam Geulstraat)
gulden straette	Guldenstraat
Harderinge straat	Haddingestraat
	Haddingedwarsstraat
	Rode Weeshuisstraat (tussen de Oude Ebbingestraat en de Oude Boteringestraat; voor het eerst genoemd in 1365, toen als <i>Hardewikerstraat</i> of <i>Geestelijke Maagdenstraat</i> . Later (1386) ook als <i>Begijnenweg</i> of (1443) <i>Susterenstraat</i> ; tot 1903: <i>Hardewikerstraat</i>) Zie ook: Geestelijke Maagdenstraat
	Herebinnensingel
	Heresingel
Heere Straat / Heere Straet / Heere straette / Heerstraete	Herestraat

Heere(n) wegh	Hereweg
	Hoekstraat
hoek van 't Ameland / hoeck van Amelant	Hoek van Ameland
	Hofstraat
	Hoge der A
Hoogstraate / Hoog Straette	Hoogstraatje
	Jacobijnerstraat
Jacobijnder wegh	Jacobijnerweg
Jonckerenen Straate	Jonkerstraat
	Kattenhage
kerk-straat	Noorder- of Zuiderkerkstraat (1624; van Nieuwe Ebbingestraat tot Nieuwe Kerkhof (met de Nieuwe- of Noorderkerk))
kijck in 't Jadts / het jadt	Kijk in 't Jatstraat
kliene crom elleboogh	Kleine Kromme Elleboog
	Kleine der A
kleine pelsterstraate	Kleine Pelsterstraat (zie ook: Gaddingestraat)
kleine peperstraate	Kleine Peperstraat
	't Klooster
kreupel straatien	Kreupelstraat (van Grote Markt tot Jacobijnerstraat. 1458: Cropelstrate, een smal bochtig straatje, uitmondend tegenover de Postrijdersgang. Geheel verwoest in april 1945)
	Kruitlaan
Kruidstraet	Kruitstraat
kruisstraet	(Grote- en Kleine) Kruisstraat
	Kwinkenplein
	Lage der A
Lammehuingestraat / Lanne Huininge straadt / Lamme Huningestraat	Akerkstraat (1555 - 1874: <i>Lammehuingestraat</i> , in de volksmond ook wel 't Lammuuntje'. Ook wel: Huinghestraat (1425))
	Akerkhof (1403; oudere naam: Langestraat of Aryp (1385, tot in de 15de eeuw). Zie ook: <i>Akerkhof</i> , <i>Achter Akerkhof</i> , <i>De Dobbe of Monnikendobbe</i>)
	Lopende Diep
	Lutkenieuwstraat
	Marktstraat

	Martinikerkhof
Messemakers straatjen / Messe Maeckers Straette / Messemaker strate	Poststraat (sinds 1871, van Oude Boteringestraat tot Broerstraat; vh. <i>Messemakersstraat</i> ((voorin) Boteringestraat). Andere oudere namen: <i>Lutke Broerstraat, Hogestraatje of Kleine Hoogstraatje en Hoofdstraat</i>)
	Munnekeholm
	Muurstraat
	Naberstraat
nieuwe Botteringe straet	Nieuwe Boteringestraat
nieuw Ebbinge Straat	Nieuwe Ebbingestraat
	Nieuwe Kerkhof
	Nieuwe Kijk in 't Jatstraat
	Nieuwe Markt
Nieuwe wegh	Nieuweweg
	Nieuwstad (van Schoolholm tot aan Pelsterstraat. Straat aangelegd in 1348, oorspr. opgesplitst in <i>Eerste en Tweede Nieuwstad</i>)
nieuwe straette	Nieuwstraat
	Noorderhaven
Noorder Kerckstraat	Noorderkerkstraat
Noorder Walhof / Noorderwalhof	Oostersingel (westzijde; vh. <i>Noorderwalhof</i> (tot ca. 1924 aanduiding voor de buurt, gelegen tussen de huidige Walstraat en Kruitlaan en achter de Kruitgracht; 1918-1924 geheel afgebroken)) Zie ook: Walstraat
Ooster straate	Oosterstraat
Oosterwegh	Oosterweg
	Oude Boteringestraat
	Oude Ebbingestraat
	Oude Kijk in 't Jatstraat (straatnaam sinds 1739; oorspr. ook ' <i>Rechte Jat</i> ' genoemd, de huidige Kromme Elleboog was toen bekend als de Kromme Jat)
oude wegh	Oudeweg
	Papengang
	Pausgang
pelster straate / Pelster Straette	Pelsterstraat (zie ook: Gaddingestraat)
Peperstraate	Peperstraat

	Poelestraat
	Popkenstraat
	Praediniussingel
Prinsen straate / princen straate	Prinsenstraat
	Radesingel
Reidt maackers rijge	Reitemakersrijge
	Schoolstraat
	Schoolholm
	Schuitmakersstraat
	Schuitendiep
	Singelstraat
Sint Jan s' straat	Sint Jansstraat
	Sint Walburgstraat
Slemenders Straett	Sledemennerstraat. Zie ook: Dwarsstraat
Spinhuijs straat	Zoutstraat (vanaf 1877; oorspr. <i>Spinhuisstraat</i>)
Suipstraatjen / suipenstraetjen / Suipen straete	(vm. Zuipstraat) Waagstraat ??
spilsluizen	Spilsluizen
	Stationsstraat
	Steentilstraat
Stoel draijers Straette	Stoeldraaijerstraat
	Tingtangstraatje (tussen beide "Koude Gatten", zie ook: Koude Gat)
	Torenstraat
	Turfstraat
	Turfsingel
turffteringe straat / Turfftoren straet / turfftoren straette	Turfftorenstraat
tussen beijde marckten	Tussen beide Markten
	Ubbo Emmiussingel
	Vishoek (ook oudere naam voor de Bocht van Guinea, ca. 1865: van Damsterdiep tot Lijnbaanstraat)
Visscher straette	Visserstraat (tot begin 16de eeuw: <i>Vierhuisterstraat</i>)
	Waagstraat

	Walstraat (van Turfsingel tot Oostersingel; aan het eind van de straat in de 19de eeuw het buurtje <i>Noorderwalhof</i>) Zie ook: Oostersingel
	Zoutstraat
Nieuwe Swaene Straette / nieuwe Swane Straette	Zwanestraat

Torens

Oude benaming(en)	Moderne benaming
A tooren	Atoren
Martini Toren / Martini Tooren	Martinitoren

Veenborgen

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Stadt wijck	Stadwijk

Wateren

Oude benaming(en)	Moderne benaming
Boelmeer / Boel-meer	Foxholstermeer (oorspr. <i>Boelemeer</i> genoemd, een meer ten westen van het dorp Foxhol)
Botterdiep	Boterdiep
Dampster diep / damsterdiep	Damsterdiep
De Kley Sloodt	Boterdiep (op een kaart van Hendrik Hofsnider (1743): ' <i>De Kley Sloodt</i> ')
Heeren sloot	Heeresloot
Lemmerder Veer	Lemmer
Peeckel A.	Pekel A
t' Reijddiep / Reijddiep	Reitdiep
	Selwerderdiepje
spilsluisen	Spilsluizen
Suiderdiep	Zuiderdiep
Vriese Veer	Friese Veer
winschooter diep	Winschoterdiep

Bronnen

Bakker, K.. *Geïllustreerde straten- en gebouwendids van stad Groningen, het historisch centrum tussen de diepen*. 1984, Stabo/All-round.

Feith, Johan Adriaan. *Groningsche Volksalmanak-serie 'De straten en hare namen'*, 1893.

Feringa, Kor. *Straten en Pleinen, Singels en Stegen: Groningen binnen de wallen*. 1994, REGIO Projekt.

Koch, Ellen. *Straatnamen in Groningen: hun oorsprong en geschiedenis*. 1987, Groninger Boekverkoopers College.

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_straatnamen_in_Groningen_\(stad\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_straatnamen_in_Groningen_(stad))

https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_gasthuizen_in_Groningen